

Vanhempainvapaiden jakautuminen Suomessa ja sen taustatekijät

Iisa Kirjavainen
Kandidaatintutkielma
Turun yliopisto
Sosiaalitieteiden laitos
Sosiaalitieteet

5.5.2024
Turku

Kandidaatintutkielma

Oppiaine: Sosiaalitieteet

Tekijä(t): Iisa Kirjavainen

Otsikko: Vanhempainvapaiden jakautuminen Suomessa ja sen taustatekijät

Ohjaaja: yliopisto-opettaja Hans Hämäläinen

Sivumäärä: 31 sivua, 1 liite

Päivämäärä: 5.5.2024

Tutkielmassa tarkastellaan aikaisemman tutkimuskirjallisuuden perusteella miten vanhempainvapaat jakautuvat Suomessa ja mitä syitä vanhempainvapaiden jakautumisen taustalta löytyy. Tutkielman viitekehyksestä löytyy perinteisten sukupuoliroolien käsitteet ja niiden vaikutukset perheen rooleihin, sekä äitiyteen. Lisäksi viitekehyksessä on tietoa suomalaisesta perhevapaajärjestelmästä ja sen kehityksestä.

Aineistona on seitsemän vertaisarvioitua tieteellistä artikkelia ajalta 2008–2021 ja menetelmänä on kuvailevalla narratiivinen kirjallisuuskatsaus. Narratiivisen kirjallisuuskatsauksen avulla voidaan luoda laaja kuva tutkimuksen aiheesta ja tiivistää aikaisempaa tieteellistä tekstiä tuoden samalla uutta tietoa.

Tutkielmassa selvisi, että vanhempainvapaat jakautuvat edelleen epätasaisesti, mutta vuosien aikana on tapahtunut positiivista muutosta isien vanhempainvapaiden pitämisessä. Etenkin isäkiintiön käyttöönottoaminen ja sen muutokset ovat lisänneet isien vapaiden pitämistä.

Tulokset osoittivat sosioekonomisilla eroilla olevan vaikutusta vanhempainvapaiden jakautumiseen. Äidin työasema ja koulutustaso olivat merkittävimmät tekijät. Mitä korkeampi koulutustaso tai työasema, niin isät käyttivät enemmän vanhempainvapaita ja vapaat jakautuvat tasaisemmin äidin ja isän välille. Myös yksilöllisiä eroja löytyi, vaikka aineistot olivat ristiriidassa iän merkityksestä isän vapaiden pitämisen vaikutuksiin. Sukupuoliroolikäsitysten ja normien vaikutukset näkyivät perheiden ajatuksista vanhempainvapaiden jakamisesta, sekä poliittisessa puheessa.

Sosioekonomisten erojen vaikutukset vanhempainvapaiden jakautumiseen tuovat haasteen vanhempainvapaiden tasaisempaan jakautumiseen kaikissa väestöryhmissä. Myös syvällä olevat sukupuoliroolikäsitykset eivät muutu helposti, joten tulevaisuuden haasteena on muuttaa ihmisten käsityksiä palkattoman ja palkallisen työn jakautumisesta.

Avainsanat: vanhempainvapaa, perhevapaa, perhevapaajärjestelmä, sukupuolten tasa-arvo

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
2	Sukupuoliroolit ja vanhempainvapaajärjestelmä Suomessa	6
2.1	Sukupuoliroolit	6
2.2	Vanhempainvapaajärjestelmä Suomessa	7
3	Tutkimustehtävä ja -asetelma	9
3.1	Tutkimusasetelma ja tutkimustyyppi	9
3.2	Aineisto	9
3.3	Menetelmät	10
4	Vanhempainvapaiden jakautuminen ja sen taustatekijät	12
4.1	Vanhempainvapaiden jakautuminen	12
4.1.1	Lyhyt isyysvapaa ja isät, jotka eivät pitäneet mitään vapaata	13
4.1.2	Isäkiintiö	14
4.1.3	Vapaasti jaettava vanhempainvapaa	14
4.2	Syyt vanhempainvapaiden jakautumisen taustalla	15
4.2.1	Sosioekonomiset erot	15
4.2.2	Yksilölliset tekijät	17
4.2.3	Poliittiset päätökset ja sukupuoliroolikäsitykset	18
5	Johtopäätökset ja pohdinta	20
	Lähteet	24
	Liitteet	28

1 Johdanto

Suomi mielletään edustavan pohjoismaista hyvinvointivaltiomallia, joka korostaa kansalaisten hyvinvoinnin, tasa-arvon ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden edistämistä. Tämä malli perustuu vahvaan julkiseen sektoriin ja laajoihin sosiaaliturvajärjestelmiin. Pohjoismaissa on myös ollut pitkään kahden elättäjän perhemalli, mutta miten hoivatyö jaetaan suomalaisissa perheissä? Suomi oli yksi ensimmäisistä maista, joka tarjosi synnytykseen liittyvää vapaata isille, mutta viimeinen Pohjoismaista, joka otti käyttöön isäkiintiön vanhempainvapaajärjestelmässään vuonna 2003 (Haataja, 2004). Suomessa poliittisia kestotavoitteita on syntyvyyden säilyttäminen, äitien työllisyyden kasvattaminen ja isien vanhempainvapaiden käytön nostaminen (Närvi, 2013, 8). Suomessa sukupuolten tasa-arvon ja isien itsenäisen roolin hoitajina korostamisen sijaan, on kehitetty vanhempainvapaata kahden perustelun varassa. Toinen perusteluista on tukea perheiden vapaata valintaa lastenhoidon järjestämisessä ja toinen on edistää äitien työllisyyttä kannustamalla isiä osallistumaan ja jakamaan vanhempainvapaata tasaisemmin (Haataja, 2016).

Tässä tutkielmassa tarkastelen vanhempainvapaiden jakautumista Suomessa isien ja äitien välillä. Tutkin myös niitä tekijöitä, jotka vaikuttavat vanhempainvapaiden käyttöön ja jakautumiseen Suomessa. Aihe on yhteiskunnallisesti merkittävä, mutta myös ajankohtainen vuoden 2022 perhevapaaudistuksen ja siitä johtuneen uutisoinnin takia. Esimerkiksi Helsingin Sanomat uutisoi 2023 maaliskuussa, kuinka perhevapaaudistuksesta huolimatta valtaosa isistä haluaa luovuttaa äideille mahdollisimman paljon vanhempainpäivärahaa. Helsingin Sanomien teettämän verkkokyselyn mukaan osa isistä perusteli päätöstään taloudellisilla syillä, mutta myös muita syitä löytyi. Yksi isistä kertoi syyksi, ettei halua pitää vanhempainvapaata, koska ei pidä lasten kanssa olemisesta. (Helsingin Sanomat 2023.) Tutkimusaiheen valintaan on vaikuttanut mediassa olevan keskustelun lisäksi kiinnostukseni sukupuolten tasa-arvoon ja naisten rooliin yhteiskunnassamme.

Aiempaa tutkimusta perhevapaiden käytöstä on julkaistu etenkin vuoden 2003 ja 2013 perhevapaaudistusten jälkeen, johtuen isäkiintiön käyttöönotosta ja vuonna 2013 sen uudistamisesta. Tutkielmassani on keskitytty etenkin isien perhevapaiden käyttöön, koska isän vanhempainvapaiden käytöllä on vaikutus vanhempainvapaiden tasaisempaan jakautumiseen. Ymmärrys vanhempainvapaiden jakautumisesta on keskeistä sukupuolten tasa-arvon edistämisessä ja perheiden hyvinvoinnin tukemisessa. Tutkimalla näitä kysymyksiä saadaan parempaa tietoa siitä, miten vanhempainvapaiden käyttöä voidaan edistää ja lisätä tasa-arvoa

entisestään Suomessa. Lisäksi tämä tieto mahdollisesti auttaa kehittämään käytäntöjä ja toimintamalleja, jotka tukevat vanhempien tasapuolista osallistumista lastenhoitoon ja työelämään.

2 Sukupuoliroolit ja vanhempainvapaajärjestelmä Suomessa

2.1 Sukupuoliroolit

Sukupuoliroolit ovat vallitsevia uskomuksia siitä, mitkä ovat roolit ovat sopivia miehille ja mitkä roolit ovat sopivia naisille (Eagly & Karau, 2002). Stereotyyppiset sukupuoliroolit ovat läsnä yhteiskunnassa kaikkialla, jonka takia ne omaksutaan varhain ja minkä vuoksi sukupuoliroolit ovat usein pysyviä (Juvonen 2016, 40). Naisilla miehillä on tapana tehdä eri asioita ja tätä kutsutaan sukupuolitapaisuudeksi. Esimerkiksi miehillä on tapana korjata autoa ja naisella on tapana jäädä kotiin hoitamaan lapsia. Sukupuolitapaisuuden roolit nähdään luontevana ja niitä tehdään jopa tiedostamatta. (Husso 2016.)

Pikkulapsiperheissä sukupuoliroolit ovat selkeitä. Äidit tekevät enemmän palkatonta hoitotyötä ja isät tekevät enemmän ansiotyötä (Lammi-Taskula 2008, 1.) Pitkät perinteet sukupuolten väliseen työnjakoon on yhteydessä isien valintoihin (Salmi & Närvi 2017, 34), sekä äitien käsitys omasta hoivavastuustaan lisää myös sukupuolittunutta työnjakoa (Lammi-Taskula 2007). Tasa-arvoisen parisuhteen ihanne voi haastaa perinteisiä sukupuolirooliodotuksia, jossa pääasiallisesti naisen vastuulla on perheen kotitaloustyöt ja miehen vastuulla on perheen elatus, sekä perheen raha-asioista huolehtiminen (Thornton & Young-DeMarco 2001, 25). Toisaalta taas lasten saannin jälkeen pariskuntien työnjako on muuttunut perinteiseksi, vaikka se oli ollut ennen lasta tasa-arvoinen (Raijas & Sailio, 2012, 325). Työnjaon muuttuminen lasten saannin jälkeen aiheuttaa pariskunnissa myönteisiä, kuin kielteisiä reaktioita. Osa parikunnista on tyytyväinen työnjakoon ja osa tyytymätön (Raijas & Sailio, 2012, 325). Suurin osa vanhemmista voi kannattaa tasaisesti jaettua vanhemmuutta, mutta perustelevat omia valintoja yksilöllisesti (Närvi 2013, 35, ks. Salmi 2006a). Lisäksi vanhempien työnjakoon voi vaikuttaa vähitellen tehdyt yksittäiset ja vähittäiset valinnat, jotka muuttuvat käytännöiksi, joita on vaikea muuttaa jatkossa. Esimerkiksi ensimmäisen lapsen kohdalla tehdyt valinnat toistuvat seuraavan lapsen kohdalla. (Närvi 2013, 202.)

Sukupuolitapaisena voidaan nähdä myös äitiys. Äitiyttä pidetään usein naisen elämässä itsestäänselvyytenä, koska naiset synnyttävät. Samalla lastenhoito ja kasvatusta ajatellaan olevan ensisijaisesti naisen tehtävä. (Bergin 2008, 20, ks. Oakley 1979, 11; Wearing 1984; Smart 1996, 37.) Naisille kasaantuu myös helposti kaksoistaakka eli palkkatyön lisäksi naisten pitää huolehtia perheestä ja kodista (Ervasti & Kaittä 2015, 105). Pienten lasten äideillä saattaa olla ristiriitaisia paineita: heidän odotetaan menestyvän työelämässä ja edistävän uraansa omien

etujensa vuoksi, samalla kun äitiyden roolissa heidän odotetaan asettavan muiden tarpeet etusijalle (Kinnunen & Mauno 2002). Yhteiskunnassa, kuten Suomessa, voi myös esiintyä useita samanaikaisia kulttuurisia malleja, kuten julkinen vastuu lastenhoidosta ja samanaikaisesti ihanteita, jotka korostavat alle kolmivuotiaiden lasten hyvän lapsuuden tarkoittavan äidin (ja isän) tarjoamaa kotihoitoa (Närvi 2013, 52).

2.2 Vanhempainvapaajärjestelmä Suomessa

Viime vuosikymmenien aikana Suomessa on pyritty lisäämään sukupuolten tasa-arvoa työelämässä, sekä lastenhoidossa ja tämä on myös keskeinen tavoite perhevapaita koskevissa uudistuksissa. Isien osallistumista lastenhoitoon ja perhevapaiden pitämiseen on pyritty edistämään lisäämällä vanhempainvapaisiin jaksoja, jotka on tarkoitettu käytettäväksi vain isälle käytettäväksi. Näillä vapailta pyritään sekä tukemaan äitien nopeampaa paluuta työelämään että vahvistamaan isien vanhemmuutta. (Miettinen & Saarikallio-Torp 2020.) Suomalaisen perhepolitiikan erottuva piirre on se, että vanhemmat voivat valita pienille lapsilleen kotihoidon ja päivähoidon väliltä. Suomi tarjoaa sekä julkista tukea alle kolmivuotiaalle lapsille kotihoidossa, sekä tukee päivähoidoa. (Österbacka & Räsänen 2021, 1072.) Tämä eroaa muista Pohjoismaista, koska Suomessa on sukupuolten tasa-arvon lisäksi painotettu voimakkaasti perheiden vapautta valita omat hoitoratkaisunsa (Salmi & Närvi 2017). Kuitenkin Suomessa suurin osa alle kouluikäisistä lapsista on päivähoidossa jossakin vaiheessa ja tällä tavalla tuetaan äitien osallistumista työmarkkinoille (Säkinen & Kuoppala 2016).

Vuoteen 2003 asti Suomen vanhempainvapaajärjestelmä koostui 17,5 viikon äitiyslomasta, jota seurasi 26 viikkoa vanhempainvapaata. Vanhemmat saivat jakaa vanhempainvapaan haluamallaan tavalla. Isillä oli myös oikeus 3 viikon synnytysvapaaseen. Kannustaakseen isien osallistumista vapaaseen otettiin käyttöön ei-siirrettävä isien vanhempainvapaakiintiö, joka oli 24 arkipäivää vuonna 2003. Isät saivat käyttää kiintiönsä vain, jos äiti oli valmis antamaan osan yhteisestä vanhempainvapaasta isälle. Vuonna 2003 isät joutuivat käyttämään kiintiötä myös heti vanhempainvapaan jälkeen, kun lapsi oli noin 10 kuukauden ikäinen. Vuonna 2007 tätä ajanjaksoa jatkettiin, kunnes lapsi oli noin 18 kuukauden ikäinen. Vuonna 2010 isän kiintiötä pidennettiin 2 viikolla. (Miettinen & Saarikallio-Torp 2020.) Isäkiintiön käyttö usein edellyttää, että sitä ei voida käyttää samanaikaisesti äidin vanhempainvapaiden kanssa, tai yhdessä käytettävien päivien määrä on rajoitettu. Tämä eroaa synnytykseen liittyvästä vapaasta, jonka tarkoituksena on tarjota apukäsi äidille juuri synnytyksen jälkeen. (Saarikallio-Torp &

Miettinen 2021, 162.) Suomen vanhempainvapaajärjestelmään kuuluu myös kotihoidontuki, jota on mahdollista saada vanhempainvapaan jälkeen siihen asti, kunnes lapsi on 3 vuotta. Matalasta korvaustasosta huolimatta monet äidit käyttävät tätä vapaata, usein lapsen 1,5–2,5-vuotiaaksi asti (Haataja ja Juutilainen 2014). Kotihoidontuki otettiin käyttöön Suomessa vuonna 1982 (Hiilamo & Kangas 2009). Vuoden 2013 perhevapaaudistuksessa aiemmin käytössä ollut isyysvapaan osa, jonka isä voi pitää yhtä aikaa äidin kanssa lisättiin osaksi uutta isyysvapaata. 2013 uudistuksen jälkeen isille oli tarjolla isyysvapaata yhteensä 9 viikkoa, josta 18 päivää voi pitää yhdessä äidin kanssa äidin ollessa äitiys- tai vanhempainvapaalla. (Miettinen ja Saarikallio-Torp 2020, 347.)

Suomessa astui elokuussa vuonna 2022 voimaan perhevapaaudistus. ”Uudistuksen tavoitteena oli, että: perhevapaat ja hoitovapaat jakautuvat perheissä tasaisesti molempien vanhempien kesken, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo työelämässä vahvistuvat ja sukupuolten väliset palkkaerot pienenevät” (Sosiaali- ja terveysministeriö 2022). Uudessa perhevapaaajärjestelmässä raskausraha ja vanhempainraha korvaavat äitiys- ja isyysrahan. Uudistuksessa molemmille vanhemmille annetaan 160 arkipäivää vanhempainvapaata, joista toiselle vanhemmalle saa luovuttaa enintään 63 arkipäivää. Uudistus tuli voimaan perheille, joiden lapsen laskettu syntymäaika oli 4.9.2022 tai sen jälkeen. (Kela 2023a.) Nykyinen vanhempainpäiväraha sisältää raskausrahan ja erityisraskausrahan, sekä vanhempainrahan ja vanhempainrahan osittaisena (Kela 2024). Lisäksi kotihoidontukea voi saada, jos lapsi on alle 3-vuotias ja lapsella ei ole varhaiskasvatuspaikkaa ja lapsen syntymästä on 160 arkipäivää (Kela 2023a).

3 Tutkimustehtävä ja -asetelma

3.1 Tutkimusasetelma ja tutkimustyyppi

Tutkielman tavoitteena on selvittää, miten Suomessa perhevapaat jakautuvat miesten ja naisten välillä, sekä mitkä tekijät vaikuttavat vanhempainvapaiden jakautumiseen. Tutkielman tavoitteena on antaa kuva, miten tasa-arvoinen vanhemmuus toteutuu miesten ja naisten välillä vanhempainvapaiden osalta. Tutkimuskysymykset valitsin siten, että halusin ensin selkeyttää miten miehet ja naiset käyttävät vanhempainvapaita ja sitten syventää aihetta etsimällä syitä perheiden valintoihin. Koska perhevapaiden jakautumisen syyt ovat moninaisia, koin, että kaksi tutkimuskysymystä ovat tarpeeksi.

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Miten vanhempainvapaiden käyttö jakautuu naisten ja miesten välillä?
2. Millaiset tekijät vaikuttavat vanhempainvapaiden käyttöön?

3.2 Aineisto

Tutkimuksen aineiston olen koostanut niin, että valitsin seitsemän vertaisarvioitua artikkelia, jotka käsittelivät vanhempainvapaiden jakautumista. Artikkelien julkaisut olivat sijoittuneet ajalle 2008–2021. Pääosin artikkeleiden aineistot on kerätty Suomesta, mutta aineistossa on myös tutkimusta Ruotsista, johtuen samankaltaisesta sosiaaliturvajärjestelmästä. Esittelen artikkelit tarkemmin taulukossa (katso liite 1).

Lähdin keräämään aineistoa tutustumalla vastaaviin tutkimuksiin ja hakemalla aineistoa tietokannoista, kuten Volterista, Google Scholarista ja Finnasta. Aineistoa oli saatavilla laajasti, koska sukupuolten välistä tasa-arvoa ja perhepoliittista järjestelmää on tutkittu paljon, mutta haasteeksi tuli löytää aiheesta monipuolisia ja erilaisia tulokulmia painottavia tieteellisiä vertaisarvioituja artikkeleja. Koska aihe on yhteiskunnallisesti tärkeä, niin aiheesta löytyi paljon eri tahojen, kuten Terveiden ja hyvinvoinninlaitoksen ja Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja tutkimuksia. Hyödynsin kuitenkin näitä aineistoja tutkielman muissa osioissa. Päädyin valitsemaan aineistoa, joissa tutkittiin vanhempainvapaiden jakautumista tai syitä perheiden päätösten takana, kuten sosioekonomiset syyt, yhteiskunnassa vallitsevat normit tai perhepolitiikan päätökset. Vaikka ensimmäiset tuet lapsiperheille maksettiin 1960-luvulla, niin

keskityn valitsin artikkeleita, joissa tutkitaan vanhempainvapaita 2000- ja 2010-luvulla. Koitin löytää mahdollisimman uutta aineistoa, jotta tieto vastaisi nykypäivän tilannetta. Vuoden 2022 perhevapaaudistuksesta ei löytynyt vielä aineistoa johtuen siitä, että uudistuksen vanhempainpäivärahoja aloitettiin maksamaan perheille, joiden, lapsien laskettu aika oli 4.9.2022 tai sen jälkeen (Kela 2023a), joten uudistuksen vaikutuksia ei voi vielä havainnoida ja tutkia. Tämän takia päädyin valitsemaan aineistoa, joka käsittelee 2000- ja 2010-luvulla tehtyjä uudistuksia.

Tutkielmaan valituissa aineistoissa on rajattu samaa sukupuolta olevat perheet pois, koska Suomessa vanhempainvapaat jakaantuvat eri tavalla samaa sukupuolta olevien pariskuntien perheissä. Vuoden 2022 perhevapaaudistuksessa vanhempainvapaa ja raskausvapaa korvaavat äitiys- ja isyysvapaat, joten mahdollisesti jatkossa tutkimuksista ei tarvitse rajata sateenkaariperheitä pois. Löysin tutkimuksia, joissa oli tutkittu samaa sukupuolta olevien perheiden vanhempainvapaita, mutta tutkimukset eivät vastanneet tutkimuskysymyksiini, joten päädyin jättämään kyseiset aineistot pois.

Viime vuosina on tutkittu paljon, mitkä tekijät vaikuttavat isien pitämiin vanhempainvapaisiin, koska isien vanhempainvapaiden käytöllä on merkitystä vanhempainvapaiden tasaiseen jakautumiseen, sekä Suomessa on yhtenä poliittisena tavoitteena isien perhevapaiden käytön edistäminen (Närvi, 2013, 8). Valitsin itsekkin kyseisiä artikkeleita lähteiksi, kuten Miettisen ja Saarikallio-Torpin ”isälle kiintiöidyn vanhempainvapaan käyttö ja sen taustatekijät” artikkelin. Tarkoitukseni oli rajata aineisto koskemaan vain Suomea, mutta esimerkiksi Duvanderin ja Johanssonin (2012) tutkimus koskee Ruotsin perhevapaaajärjestelmän uudistuksia. Koska Suomi ja Ruotsi ovat molemmat Pohjoismaisia hyvinvointivaltioita ja meidän sosiaaliturvajärjestelmämme ovat samankaltaisia, niin tutkimuksen tuloksia voi soveltaa Suomen tilanteeseen.

3.3 Menetelmät

Käytän tutkielmassani kuvailevaa narratiivista kirjallisuuskatsausta. Kirjallisuuskatsaus on systemaattinen ja toistettavissa oleva menetelmä, jolla tunnistetaan ongelmia, arvioidaan ja tiivistetään jo olemassa olevaa julkaistua tutkimusaineistoa (Salminen 2023). Kirjallisuuskatsauksen avulla voi kerätä ja tiivistää laajoja aineistoa tuottaen uutta tietoa (Salminen 2023, 3). Tutkielmassani tuon yhteen seitsemän eri tieteellistä artikkelia tiivistäen niistä tiedon ja samalla tuon uutta tietoa. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus on yleiskatsaus, ilman

tiukkoja ehtoja, jossa käytetyt aineistot ovat laajoja, sekä tutkimuskysymykset ovat vapaampia kuin systemaattisessa katsauksessa tai meta-analyysissä. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen muotoja ovat narratiivinen, integroiva ja kartoittava katsaus. Näistä olen valinnut narratiivisen kirjallisuuskatsauksen. Narratiivisen kirjallisuuskatsauksen avulla voidaan tarjota kattava yleiskuva tarkasteltavasta aiheesta tai esitellä aiheen historiaa ja sen kehittymisen vaiheita (Salminen 2023, 8). Haluan tuoda tutkimuksessa esiin perhevapaajärjestelmän historiaa ja kehitystä, mikä sopii hyvin narratiiviseen kirjallisuuskatsaukseen. Narratiivinen kirjallisuuskatsaus auttaa käsittelemään aihetta monipuolisesti tuoden uusia näkökulmia esille.

4 Vanhempainvapaiden jakautuminen ja sen taustatekijät

Tässä tulososiossa vastaan tutkimuskysymyksiini eli miten vanhempainvapaat jakautuvat Suomessa ja mitkä tekijät vaikuttavat niiden jakautumiseen. Aloitan vanhempainvapaiden jakautumisella ja jatkan jakautumiseen vaikuttaviin tekijöihin.

4.1 Vanhempainvapaiden jakautuminen

Tarkastelen aineistoani käyttäen Lammi-Taskulan (2008), Saarikallio-Torpin ja Miettisen (2020 & 2021) ja Eerolan ym. (2019) tutkimusten tuloksia vanhempainvapaiden jakautumista, sekä niissä tapahtuneista muutoksista. Lammi-Taskulan (2008) tutkimuksen otos on peräisin heteroseksuaalisista perheistä, jotka osallistuivat vanhempainvapaatutkimukseen, jonka toteutti Suomen hyvinvointi- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus vuosina 2001–2002. Tutkimuksen tarkoituksena oli analysoida vanhempainvapaan käytön syitä ja selvittää perheiden päätöksentekoon liittyviä näkökohtia vanhempainvapaasta, sekä selvittää, miten pienten lasten vanhemmat ajattelevat miten lastenhoidon tulisi olla järjestetty. Kyselyssä kysyttiin vanhemmilta isän vanhempainvapaan käytöstä ja vastaajat valittiin Kelan rekistereistä. Vastaajat olivat äitejä, jotka olivat saaneet äitiys- ja vanhempainrahaa tai isiä, joiden lapset syntyivät vuonna 1999. Koska isien vanhempainvapaan käyttö oli harvinaista äitien tiedoissa, niin Lammi-Taskulan tutkimuksessa käytettiin vain isien tietoja. Niitä isiä, jotka eivät ole käyttäneet lainkaan vapaata, ei sisällytetä isien tietoihin, koska heitä ei ole Kelan rekisterissä.

Eerolan ym. (2019) artikkeli on osa monitieteellistä tutkimushanketta (Lastenhoitopolitiikat: Epätasa-arvo keskiössä 2015–2021). Hankkeen tavoitteena on tarkastella mahdollisia epätasa-arvon lähteitä Suomen lastenhoitopolitiikassa ja miettiä, miten ne voitaisiin muuttaa. Tapaustutkimus analysoi poikkileikkaustietoja, jotka kerättiin hanketta varten 10 suomalaisesta kunnasta vuonna 2016 verkkokyselyn ja postikyselyn avulla. Kyselyn painopiste oli perheiden päätöksissä lastenhoidosta ja varhaiskasvatuksesta. Kysely kohdistettiin vanhemmille, joiden lapsi oli syntynyt 1.10.2014 - 30.9.2015 välisenä aikana. Tiedot lapsista ja heidän vanhempiansa yhteystiedot saatiin väestörekisterikeskuksesta. Kaikki vanhemmat olivat lastensa laillisia huoltajia. Aineistonkeruuhetkellä lapset olivat iältään 8–22 kuukautta. Miettinen ja Saarikallio-Torp käyvät tutkimuksessaan (2020) läpi isälle kiintiöidyn vanhempainvapaan käyttöä ja sen taustatekijöitä. Miettinen ja Saarikallio-Torp käyttävät aineistonaan Kelan rekisteriä vanhemmista, joille on maksettu vanhempainpäivärahaa vuosien

2006–2018 aikana ja, joiden lapset ovat syntyneet vuosina 2006–2016. Aineistoa täydennettiin väestötietorekisterin tiedoilla isien osalta, sekä syntyneiden lasten vanhempien sosioekonomisia tietoja Tilastokeskuksesta. Aineistosta rajattiin pois adoptiolasten ja monikkolasten vanhemmat, sekä samaa sukupuolta olevat parit, koska vanhempainvapaasäädäntö poikkeaa heidän kohdallansa. Myös isät ja äidit, jotka kuolivat tai heidän lapsensa kuoli ennen lapsen 2. ikävuotta rajattiin pois, sekä jos isän tietoja ei löytynyt väestötietorekisteristä. Saarikallio-Torpin ja Miettisen (2021) tutkimuksessa on tutkittu isiä, jotka eivät käytä vanhempainvapaata ollenkaan. Aineisto on peräisin Kelan rekisteristä ja koostuu vanhemmista, joiden lapsi oli syntynyt vuosina 2010–2015 ja jotka olivat saaneet äitiys-, vanhempain- tai isyysvapaakorvauksen. Sosioekonomiset tiedot ja tiedot isästä saatiin Kelasta ja Tilastokeskukselta. Tutkimuksessa eroteltiin kaksi käyttämättömyyden tyyppiä: isät, jotka eivät käyttäneet lainkaan vanhempainvapaata, edes synnytykseen liittyvää vapaata, ja isät, jotka käyttivät vain synnytykseen liittyvää vapaata, mutta eivät isän kiintiötä.

4.1.1 Lyhyt isyysvapaa ja isät, jotka eivät pitäneet mitään vapaata

Miettisen ja Saarikallio-Torpin (2020) mukaan vuosina 2006–2016 syntyneiden lasten isistä suurin osa pitää lyhyttä isyysvapaata lapsen syntymän yhteydessä äitiys- tai vanhempainvapaan aikana. Kuitenkin vuoden 2013 jälkeen isien vapaiden pitäminen lapsen syntymän yhteydessä on vähentynyt. Ennen vuotta 2013 isien osuus oli 75 prosenttia ja vuonna 2016 osuus oli enää 69 prosenttia. (Miettinen & Saarikallio-Torp 2020, 348.) Eerola ym. (2019) mukaan isistä, joiden lapsi oli syntynyt 1.10.2014 - 30.9.2015 välisenä aikana, noin 30 prosenttia isistä oli pitänyt lyhytaikaista syntymän yhteydessä olevaa isyysvapaata.

Vuoden 2013 uudistus ei näkynyt niiden isien vapaiden käyttämisessä, jotka eivät käyttäneet mitään vanhempainvapaata. Isien osuus, jotka eivät käyttäneet minkäänlaista vanhempainvapaata on pysynyt lähes samana vuosien aikana. Vuonna 2015 syntyneiden lasten isistä 26 prosenttia ei pitänyt minkäänlaista isyysvapaata (Saarikallio-Torp & Miettinen 2021, 168.) Myöskään muutosta ei tapahtunut vuosien 2006–2016 aikana syntyneiden lasten isien kohdalla, jotka eivät käyttäneet minkäänlaista isyysvapaata. Luku on pysynyt noin 25 prosentissa. (Miettinen & Saarikallio-Torp 2020, 349.) Muissa aineistoissa ei ollut tutkittu isien määrää, jotka eivät käyttäneet ollenkaan vanhempainvapaata.

4.1.2 Isäkiintiö

Saarikallio-Torpin ja Miettisen (2021) mukaan vuodesta 2003 lähtien jokainen vanhempainvapaajärjestelmän uudistus on lisännyt isien isäkiintiön käyttöä, mutta vuoden 2013 uudistuksella on ollut voimakkain vaikutus isien isäkiintiön käyttöön tähän mennessä. Vuonna 2013 otettiin käyttöön täysin itsenäinen isäkiintiö, riippumatta äidin suostumuksesta (Saarikallio-Torp & Miettinen 2021, 161). Samalla vuoden 2013 uudistuksessa isäkiintiötä pidennettiin ja sen käytöstä tehtiin joustavampaa, esimerkiksi isäkiintiötä on mahdollista pitää lapsen toiseen ikävuoteen saakka, entisen 1,5 ikävuoden sijaan. Lapsen voi myös välissä laittaa varhaiskasvatukseen, eikä tarvitse pitää kotihoidossa ennen isäkiintiön pitämistä. (Miettinen & Saarikallio.Torp 2020, 350.) Vuoden 2013 uudistuksen jälkeen isäkiintiön käyttäjien määrä nousi 32 prosentista 44 prosenttiin. Tämän jälkeen nousua ei ole juuri tapahtunut. 45 prosenttia isistä, joiden lapsi oli syntynyt vuonna 2016, käytti isäkiintiötä. (Miettinen & Saarikallio.Torp 2020, 349.) Miettisen ja Saarikallio-Torpin (2020, 350) mukaan vuonna 2013–2016 syntyneiden lasten isien isäkiintiön käyttäminen on kasvanut, mutta samalla pidetyn vapaan kesto on hieman lyhentynyt. 75 prosenttia isistä aloittaa oman kiintiövapaansa ennen kuin lapsi täyttää 1,5 vuotta (Miettinen & Saarikallio.Torp 2020, 350). Isien osuus, jotka käyttivät isänkiintiön, kasvoi lähes kaksinkertaiseksi kolmessa alimmassa tuloryhmässä, kun taas kolmessa korkeimmassa tuloryhmässä kasvu oli noin 1,4-kertainen. (Saarikallio-Torp & Miettinen 2021, 170.) 44 prosenttia isistä, joiden lapsi on syntynyt vuosina 2013–2015 on käyttänyt isäkiintiöstä vähintään muutaman päivän. Eerola ym. (2019) mukaan isistä, joiden lapsi oli syntynyt 1.10.2014 - 30.9.2015 välisenä aikana noin 30 prosenttia oli pitänyt isän kiintiövapaata. Myöskään Eerolan aineistosta ei selviä pidetyn isäkiintiön pituutta eli isät ovat voineet pitää isäkiintiötä vain muutaman päivän, eikä kaikkia päiviä.

4.1.3 Vapaasti jaettava vanhempainvapaa

Lammi-Taskulan (2008) mukaan Suomessa vuoteen 2002 asti vanhempain- ja hoitovapaata piti 2–3 prosenttia isistä. Vuonna 2003 käyttöön otettu bonusisyysvapaa on lisännyt isien vanhempainvapaan käyttöä 7–8 prosenttia ja vuonna 2005 10 prosenttia isistä piti vanhempainvapaata. Jos isä käyttää jaettavan vanhempainvapaan viimeiset kaksi viikkoa, hän saa bonuksena kaksi lisäviikkoa isyysvapaata. Lammi-Taskula (2008) mukaan yhä useammat isät pitävät vanhempainvapaata kuin aikaisemmin, mutta isien vanhempainvapaat ovat lyhyitä ja silti isien kokonaisuus vanhempainvapaiden pitämisestä on pieni. Vapaasti jaettavan vanhempainvapaan, joka on pituudeltaan noin 6,3 kuukautta, isien osuus on pysynyt vuosina 2006–2018 aikana noin kolmessa prosentissa, eikä uudistukset ole vaikuttaneet sen osuuteen

(Miettinen & Saarikallio-Torp 2020, 348; Saarikallio-Torp & Miettinen 2021, 168). Isistä, joiden lapsi oli syntynyt 1.10.2014 - 30.9.2015 välisenä aikana vapaasti jaettavaa vanhempain- ja/tai hoitovapaata oli pitänyt noin 20 prosenttia isistä. Näistä isistä kuitenkin noin puolet heistä oli suorittanut korkeakoulututkinnon ja suurin osa oli työssä lapsen syntymähetkellä, ja lähes kolme neljäsosaa isistä työskenteli säännöllisinä päivätyöaikoina. Myös yli puolella isistä oli kumppani, jolla oli korkeakoulututkinto. (Eerola ym. 2019, 8.)

4.2 Syyt vanhempainvapaiden jakautumisen taustalla

Edlundin ja Öunin (2016) tutkimukseen tarkastellaan asenteita ja mielipiteitä sukupuolittuneen palkkatyön ja palkattoman työn jaosta ja kuinka miesten ja naisten pitäisi jakaa vastuu lastenhoidon ja työn suhteen. Menetelmänä on käytetty latentti luokka-analyysia. Aineisto on peräisin vuoden 2012 Kansainvälisen sosiaalitutkimuksen ISSP:n moduulin tietoihin. Moduulissa keskitytään etenkin miehiin ja heidän perherooliinsa. Vastaajat ovat 18–80-vuotiaita Tanskasta, Suomesta, Saksasta, Puolasta ja Ruotsista. Edlundin ja Öunin mukaan Suomessa suurin osa ajattelee, että äidin tulisi käyttää suurin osa vanhempainvapaasta ja isän osa siitä, kuitenkin jopa 44 prosenttia suomalaisista ajattelee, että vanhempainvapaa pitää jakaa tasapuolisesti vanhempien kesken. (Edlund & Öun 2016, 156.)

4.2.1 Sosioekonomiset erot

Aineistosta löytyi tutkimuksia, joissa havaittiin sosioekonomisten erojen vaikutuksia vanhempainvapaiden jakautumiseen, mutta tutkimusten tulokset olivat ristiriidassa keskenään joidenkin sosioekonomisten erojen kohdalla. Miettinen ja Saarikallio-Torp painottavat tutkimuksissaan (2020 ja 2021) sosioekonomisia erojen, kuten tulojen ja koulutuksen, vaikutusta vanhempainvapaiden käyttöön. Pienituloiset tai työttömät isät käyttivät vähemmän isäkiintiötä, mutta taas äidin ollessa työtön käytti isä vähemmän isäkiintiötä. Suuremmat tulot vaikuttivat myös isäkiintiön käyttöön kasvavasti. Kuitenkin suurituloisten isien isäkiintiön käyttö ei enää eronnut keskituloisista isistä. (Miettinen & Saarikallio-Torp 2020, 353.) Positiivista oli, että sosioekonomiset erot vuosina 2013–2015 syntyneiden lasten isien keskuudessa, jotka käyttävät isäkiintiötä, ovat pienentyneet vuoden 2013 uudistuksen jälkeen, kun taas sosioekonomiset erot kokonaan käyttämättä jättäjien osalta ovat hieman kasvaneet (Saarikallio-Torp & Miettinen 2021, 170).

Saarikallio-Torpin ja Miettisen (2021, 170) mukaan vanhempien matala koulutustaso tai matalat tulot liittyvät isien vanhempainloman käyttämättä jättämiseen, ja parempi

sosioekonominen asema lisää todennäköisyyttä käyttää isän vapaita, vaikka käyttäytymismallit vaihtelivatkin hieman riippuen siitä, tarkastellaanko kokonaan vapaiden käyttämättä jättämistä vai isäkiintiön käyttämättä jättämistä. Kokonaan vapaan käyttämättä jättämisen osalta koulutuserot peruskoulutuksen yläpuolella olivat pieniä, kun taas erityisesti äidin korkea koulutus näytti vaikuttavan vahvasti isäkiintiön käyttöön. Yli peruskoulutustason koulutuksen lisääntyminen ei merkittävästi vaikuta vanhempainvapaan kokonaan käyttämättä jättämiseen. Kuitenkin niiden isien joukossa, jotka käyttävät jaettua vanhempainlomaa, jokainen "koulutusaskel" merkitsee, ja korkeasti koulutetut isät tai isät, joilla on korkeasti koulutettuja kumppaneita, todennäköisimmin käyttävät vapaata, joka tukee isän itsenäistä roolia lastenhoidossa. (Saarikallio-Torp & Miettinen 2021, 170.) Miettisen ja Saarikallio-Torpin (2020) aiemman tutkimuksen mukaan tulokset olivat vastaavia. Vanhempain korkea koulutus lisäsi isäkiintiön käyttöä, mutta äidin korkeampi koulutus vaikutti enemmän isän isäkiintiön käyttöön, kuin isän oma koulutus. (Miettinen & Saarikallio-Torp 2020, 353.)

Alimmat tuloluokat käyttivät vähemmän mitään vanhempainvapaita, mutta myös ylimmässä tuloluokassa havaittiin osallistumattomuutta minkään vanhempainvapaiden käyttöön. Lisäksi isän tulot näyttivät olevan vahvemmin yhteydessä hänen päätökseensä, käyttääkö hän mitään vanhempainlomaa kuin äidin tulot. Tutkimuksessa ei ole tietoa vanhempain työllisyystilanteesta, ja on mahdollista, että suurempi osuus alimman tuloryhmän isistä on työttömiä ja siten vähemmän todennäköisesti käyttää vanhempainlomaa. Toisaalta korkean tuloryhmän isät todennäköisesti omaavat joustavampia työpaikkoja ja voivat ottaa lomaa töistä (täyden palkan kanssa) vapaammin kuin muut isät. (Saarikallio-Torp & Miettinen 2021, 170.) Lammi-Taskulan (2008, 13–14) mukaan vanhempain tulotasolla, eikä vanhempain välisellä tuloerolla ole merkitystä isän vanhempainvapaan pitämiseksi. Sen sijaan äidin työasemalla on merkitystä, enemmän kuin isän työasemalla isän vanhempainvapaan pitämiseen. Isä on todennäköisemmin pitänyt vanhempainvapaata, kun puoliso on ylemmässä työasemassa, esimerkiksi asiantuntija- tai johtotehtävässä, verrattuna niihin, joiden puoliso kuuluu alempaan työasemaan.

Myös Eerolan ym. (2019, 9) mukaan äidin koulutustaso oli yhteydessä isien vapaiden käyttöön. Jos äidillä oli korkeakoulutus, isä oli todennäköisemmin pitänyt vanhempain- ja/tai hoitovapaata tai isäkiintiötä, kuin lainkaan vapaata. Jos taas äidillä ei ollut korkeakoulutusta, isä oli todennäköisemmin pitänyt synnytyksen yhteydessä olevaa lyhyttä isyysvapaata, mutta ei vanhempain- ja/tai hoitovapaata. Kuitenkin isien koulutustaso ei ole yhteydessä vapaan

käyttöön (Eerola ym. 2019, 9). Tulos on ristiriidassa Miettisen ja Saarikallio-Torpin (2020 & 2021) tutkimusten kanssa. Mahdollisesti tulosten ristiriitaisuus johtuu siitä, että Eerolan ym. (2019) tutkimuksessa korkeasti koulutetut isät olivat yliedustettuja.

Isän työasemalla nähtiin olevan vaikutusta vanhempainvapaiden käyttöön. Yrittäjä-isät käyttivät vähiten ja alemmat toimihenkilöisät eniten isäkiintiötä (Miettinen & Saarikallio-Torp 2020, 353). Myös esimiesasema oli yrittäjyyden lisäksi yhteydessä lyhyempiin vapaisiin tai ei lainkaan vapaan käyttöön. Työssä oleminen vaikuttaa vapaiden pitämiseen, mutta ei sen kestoon. Työssäkäyvät isät olivat todennäköisemmin pitäneet vapaata kuin työttömät isät lapsen ollessa vuoden ikäinen. Työllisyys ei kuitenkaan liittynyt vapaan tyyppiin tai kestoon. Isien työaikamallit osoittivat samanlaisen vaikutuksen, sillä säännöllisinä päivätyöaikoina työskentelevät isät olivat todennäköisemmin pitäneet joko lyhyttä synnytyksen yhteydessä olevaa isyysvapaata tai isäkiintiötä, kuin eivät lainkaan lomaa. (Eerola ym. 2019, 9.)

4.2.2 Yksilölliset tekijät

Aineistosta löytyi myös yksilöllisiä tekijöitä sosioekonomisten tekijöiden lisäksi. Nuoret isät ja yli 30-vuotiaat isät ovat todennäköisemmin käyttämättä mitään lomaa kuin muut isät. (Saarikallio-Torp & Miettinen 2021, 170). Mutta Edlundin ja Öunin (2016, 158) mukaan Suomessa kannatus vanhempainvapaiden tasapuoliselle jakamiselle on paljon vahvempaa nuorten keskuudessa kuin vanhempien ihmisten. 18–24-vuotiaiden ja 65–80-vuotiaiden välillä on eroa 26 prosenttia. Tämä voi johtua siitä, että Edlundin ja Öunin tutkimuksen tuloksissa kannatus vanhempainvapaiden tasaiselle jakautumiselle oli voimakkainta 18–24-vuotiaiden kohdalla, milloin monella ei ole vielä omia lapsia, eikä tutkimuksesta ollut rajattu pois lapsettomia. Kannatus ei ollut yhtä voimakasta 25–39-vuotiaiden kohdalla, milloin voidaan olettaa vastaajilla olevan lapsia todennäköisemmin.

Isän ikä on positiivisessa suhteessa isäkiintiön käyttöön, kunnes noin 40 vuoden iässä näkyy lievä laskusuuntaus. Nuoret isät, jos he käyttivät mitään vapaata, niin he todennäköisemmin käyttävät vain synnytyksen jälkeistä lomaa verrattuna vanhempiin isiin. (Saarikallio-Torp & Miettinen 2021, 170.) Myös Miettisen ja Saarikallion-Torpin (2020, 352) mukaan iältään nuorimmat ja vanhimmat isät käyttivät isäkiintiötä vähiten. Eerola ym. (2019, 9) mukaan isien ikä ei ollut yhteydessä vapaan käyttöön. Tämä voi johtua siitä, että suurin osa tutkimukseen osallistuvista isistä oli korkeasti koulutettuja, työssäkäyviä ja asuivat puolisonsa kanssa, joten nämä tekijät vaikuttivat enemmän kuin ikä, joten vaikutuksia ei huomattu.

Isän siviilisäädyllä ja perheen asumismuodolla oli vaikutusta vanhempainvapaiden käyttöön. Naimattomat isät olivat vähemmän todennäköisesti käyttämättä mitään vanhempainlomaa kuin naimisissa olevat isät, ja myös vähemmän todennäköisesti käyttivät isäkiintiötä. Vähiten kiintiövapaata käytti isät, jotka asuivat lapsen äidin kanssa erillään. Vastaavasti kiintiövapaan käyttöä lisäsi naimisissa oleminen. (Saarikallio-Torp & Miettinen 2021, 170). Jos lapsi oli isän ensimmäinen, hän oli todennäköisemmin käyttänyt vanhempainlomaa ja isäkiintiötä kuin isät, joilla oli aiempia lapsia. Mitä enemmän lapsia, niin sitä vähemmän isä käytti kiintiötään (Saarikallio-Torp & Miettinen 2021, 170.) Lasten lukumäärällä oli myös ennustava voima: isät, joilla oli vain yksi lapsi, olivat todennäköisemmin pitäneet vanhempain- ja/tai hoitovapaata kuin yksilöllistä isyysvapaata verrattuna isiin, joilla oli kaksi tai useampia lapsia. Lasten lukumäärä ei ollut yhteydessä lyhyeen synnytyksen yhteydessä pidettävään isyysvapaaseen tai ei lainkaan vapaan käyttöön. (Eerola ym. 2019, 9.)

Muiden yksilöominaisuuksien osalta isän etninen tausta oli yhteydessä loman käyttöön, vaikka tulos oli tilastollisesti merkitsevä vain yhdessä vertailussa: Isä, joka oli etnisen vähemmistön jäsen, oli todennäköisemmin pitämättä lainkaan vapaata kuin pitämässä isäkiintiötä (Eerola ym. 2019, 9.) Isän ulkomaalainen tausta ennusti myös vanhempainvapaan käyttämättä jättämistä. Ulkomaalaistaustaiset isät olivat vähemmän todennäköisiä käyttämään mitään vanhempainlomaa, ja jos he käyttivät vanhempainlomaa, he olivat todennäköisemmin käyttäneet vain synnytyksen yhteydessä olevaa vapaata kuin kotoperäiset isät. (Saarikallio-Torp & Miettinen 2021, 170.)

4.2.3 Poliittiset päätökset ja sukupuoliroolikäsitykset

Tutkimuksen aineistossa nousi esiin poliittisen päätöksenteon vaikutukset vanhempainvapaiden jakautumiseen. Duvanderin & Johanssonin tutkivat vanhempainvapaiden uudistuksia ja niiden vaikutuksia vanhempainvapaan käyttämiseen Ruotsissa. Aineisto on peräisin Ruotsin sosiaalivakuutuslaitoksen rekisteritiedoista, joka sisältää Ruotsissa asuvat vanhemmat, poissulkien yksinhuoltajat ja ulkomailla syntyneet tai adoptoidut lapset. Tutkimus on empiirinen analyysi. Duvanderin ja Johanssonin (2012, 324) mukaan Ruotsissa uudistusten vaikutukset ovat olleet Suomen kaltaisia. Ruotsissa jokaisen vanhempainvapaan uudistuksen jälkeen, jossa otettiin käyttöön vanhemmalle varattu kuukausi, vuonna 1995 ja 2002, kasvoi isien vanhempainvapaan käyttö ja äidin puolestaan väheni. Ruotsissa on myös käytössä sukupuolten tasa-arvobonus, joka otettiin käyttöön vuonna 2008. Tasa-arvobonusta saa sitä

enemmän, mitä tasaisemmin vanhempainvapaat jakaa ja se toteutetaan verohyvityksenä. Kuitenkaan sukupuolten tasa-arvobonuksella ei ollut tilastollisesti merkittäviä vaikutuksia isien osuuksiin vanhempainvapaan käytössä eri tasoilla. (Duvander & Johansson 2012.) Duvander ja Johansson (2012, 328) painottavat sitä, että perhevapauudistusten täytyy olla helppoja ymmärtää, sekä merkittäviä, jotta ne saavat aikaan muutosta. Saarikallio-Torpin ja Miettisen (2021) mukaan uudistukset, jotka liittyvät isäkiintiöön ovat lisänneet isäkiintiön käyttöä ja keskeisintä uudistuksissa on ollut perhevapaiden joustavuuden lisääminen. Perhevapaaajärjestelmän uudistuksiin vaikuttaa poliittiset päätökset ja linjaukset. Hiilamo ja Kangas (2009) tutkivat johtuvatko suomalaisten ja ruotsalaisten perhepoliittiset erot poliittisten toimijoiden käyttämistä diskursseista. Tutkimus on toteutettu sisällönanalyysinä ja aineisto on peräisin puolueohjelmista ja muista poliittisten toimijoiden tuottamista perhepoliittista julkaisuista. Hiilamon ja Kankaan (2009) mukaan Suomessa politiikassa korostuu perheiden vapautta valita erilaisten hoitomuotojen välillä ja päättää itse tarpeistaan. Näin ollen Suomessa naisten kaksoistaakka oli ratkaistu valinnalla kodin ja töissä olemisen välillä, eikä molempien vanhempien tasa-arvoisella oikeudella vanhemmuuteen ja työhön kuten Ruotsissa. Myöskään Suomessa sukupuolten välistä tasa-arvoa ei korostettu yhtä selkeästi kuin Ruotsissa, ja kotona tehtävän työn tunnustaminen ja arvostaminen oli selkeämpää Suomessa, kun taas Ruotsissa kotihoidontuki tulkittiin tukevan vanhanaikaista perhemallia. (Hiilamo & Kangas 2009.)

Lammi-Taskulan (2008, 13–14) mukaan merkittävintä vanhempainvapaiden jakutumisessa oli isien sukupuoliroolikäsitys. Isät, jotka ajattelevat asemaansa perheen elättäjänä perusteluna vanhempainvapaan jakamiselle omassa perheessään, ovat todennäköisesti pitäneet vanhempainvapaata vähemmän verrattuna muihin isiin. Tai, jos isä ajattelee normatiivista käsitystä äidistä hoivaajana omassa perheessään, niin hänen vanhempainvapaansa todennäköisyys on noin kolmasosa muista miehistä. Myös Eerolan ym. (2019, 11) mukaan isien vanhempainvapaiden estävistä tekijöistä yleisintä oli perinteisten leivän hankkijan rooli, mikä osoittaa, että isää pidetään kulttuurisesti ensisijaisena perheen elättäjänä.

5 Johtopäätökset ja pohdinta

Tässä tutkielmassa on tarkasteltu vanhempainvapaiden jakautumista, sekä siihen vaikuttavia tekijöitä. Erilaisia tekijät, kuten sosioekonomiset ja yksilölliset erot, perhepoliittiset uudistukset, sekä asenteet ja normit vaikuttavat vanhempainvapaiden epätasaiseen jakautumiseen. Kirjallisuuskatsauksen tavoitteena oli kerätä monenlaista tietoa yhteen ja vanhempainvapaiden jakautumisesta ja siihen vaikuttavista tekijöistä.

Tutkielmassa selvisi vanhempainvapaiden jakautuvan edelleen epätasaisesti ja äitien käyttävät lähes kaikki vanhempainvapaat, vaikka vuosien varrella tehdyt uudistukset ovat lisänneet isien vanhempainvapaiden käyttöä. Etenkin isien kiintiövapaan käyttöönottamisella ja sen parantamisella on merkittävä vaikutus isien vanhempainvapaan käyttöön positiivisesti. Tutkielmassa selvisi sosioekonomisten erojen vaikuttavan vanhempainvapaiden jakautumiseen, mutta myös yksilöllisillä eroilla oli vaikutuksia. Etenkin äidin sosioekonominen asema näyttäytyi vaikuttavan vanhempainvapaiden tasaisempaan jakautumiseen. Lammi-Taskula (2008) mukaan äidin työasemalla oli vaikutus isän vanhempainvapaiden käyttöön. Miettisen ja Saarikallio-Torpin (2020 & 2021) ja Eerola ym. (2019) mukaan äidin koulutustaso oli merkittävä isän vanhempainvapaiden käytöllä. Mitä korkeampi äidin työasema tai koulutus on, sitä todennäköisemmin isät pitävät vapaata ja vanhempainvapaat jakautuivat tasaisemmin. Mahdollisesti korkeasti koulutetut ja korkeassa työasemassa olevat äidit eivät halua olla kotona, niin pitkään, koska työ on heille tärkeää tai siitä on vaikea olla pois pidempään. Voi myös olla, että he haluavat jakaa hoitovastuuta tasaisemmin puolisonsa kanssa, koska pitävät tärkeänä tasa-arvon kannalta vanhempainvapaiden tasaisemman jakautumisen.

Saarikallio-Torpin ja Miettisen (2021) mukaan uudistukset, jotka liittyvät isäkiintiöön ovat lisänneet isäkiintiön käyttöä ja keskeisintä uudistuksissa on ollut perhevapaiden joustavuuden lisääminen. Duvanderin ja Johanssonin (2012) mukaan vanhempainvapaiden uudistusten täytyy olla merkittäviä ja helposti ymmärrettäviä, jotta muutoksia tapahtuu. Suomalaista vanhempainvapaajärjestelmää on uusittu 2000- ja 2010-luvulla etenkin isäkiintiön osalta, oletettavasti sen positiivisista vaikutuksista isien vapaiden käyttämiseen. Suomalainen vanhempainvapaajärjestelmä voidaan nähdä monimutkaisena ja vaikeasti ymmärrettävänä, koska se koostuu monista eri vapaista, eikä siinä ole tarpeeksi joustoa perheiden tarpeisiin. Vuoden 2022 perhevapaauudistuksessa on tuotu vastauksia perhevapaajärjestelmän haasteisiin. Vanhat vapaat korvaantuvat vanhempainvapaalla ja raskausvapaalla. Vaikka varsinainen

isyysloma ja isäkiintiö on jätetty pois, niin uudistuksessa molemmat vanhemmat saavat oman vanhempainvapaakiintiön, josta osaa ei voi luovuttaa toiselle. Uusi kiintiö on pidempi kuin vanha isäkiintiö, joten näin ollen isien ei luovutettava osuus kasvaa.

Kaikkeen ei voi uudistuksella vaikuttaa, nimittäin Suomessa elävät yhä tiukasti sukupuoliroolit, jotka heijastuvat vanhempainvapaiden käyttöön. Tutkielmassa selvisi, kuinka enemmistö suomalaisista ajattelee, että äidin tulee pitää suurin osa vanhempainvapaista ja isän tulee pitää osa vapaista, sekä kuinka isän elättäjän rooli ja äidin hoivaajan rooli näkyy vapaiden jakautumisessa. Koska sukupuoliroolit opitaan varhain ja ne nähdään luonnollisina, niin niitä voi olla vaikea muuttaa ja ne tuottavat haasteita vanhempainvapaiden tasaisempaan jakautumiseen. Miehen rooli perheen elättäjänä mahdollisesti johtuu sukupuolten välisestä palkkaepätasa-arvosta. On mahdollista, että perheet automaattisesti ajattelevat, ettei miehen kannata jäädä kotiin, koska miehet tienaa yleensä enemmän, kuin naiset. Voi olla, ettei perheissä ole edes laskettu, kuinka paljon vähemmän rahaa tulisi, jos mies olisikin kotona lapsen kanssa. Enemmän tienaa saa myös enemmän vanhempainrahaa.

Edlundin ja Öunin (2016) tutkimuksessa selvisi, kuinka Ruotsissa 70 prosenttia vastaajista on sitä mieltä, että vanhempainvapaa tulee jakaa tasapuolisesti vanhempien kesken. Suomessa luku oli 44 prosenttia. Maiden väliset erot voivat mahdollisesti johtua tehdystä politiikasta. Hiilamon ja Kankaan (2009) mukaan Suomessa sukupuolten välistä tasa-arvoa ei ole politiikassa korostettu yhtä selkeästi kuin Ruotsissa. Suomessa kotona tehtävän työn tunnustaminen ja arvostaminen olivat selvempiä, kun taas Ruotsissa kotihoidontuki tulkittiin tukevan vanhanaikaista perhemallia ja olevan ”ansa naisille”. Edlundin ja Öunin (2016) mukaan Suomessa ne, jotka eivät tue perinteisiä sukupuolirooleihin perustuvia ratkaisuja, kannattavat sitä, että molemmat vanhemmat tekevät täyspäivätyötä. Sen sijaan ruotsalaiset suosivat mieluummin sitä, että molemmat vanhemmat vähentävät aikaansa palkkatyössä ja ottavat siten suuremman jaetun vastuun sekä palkkatyöstä että kotitöistä. Tulevaisuudessa näemme millaiset politiikan linjaukset ja päätökset muokkaavat meidän perhevapaajärjestelmäämme. Suomessakin on viime aikoina poliittisessa puheessa korostunut perheiden vapaan valinnan lisäksi kotihoidontuen poistaminen, joka nähdään naisten köyhyysansana. Jää nähtäväksi poistetaanko tulevaisuudessa kotihoidontuki. Asenteet voivat muuttua tulevaisuudessa poliittisessa puheessa ja päätöksenteossa aletaan korostamaan vanhempien yhteistä vastuuta lastenhoidosta.

Tutkielman haasteena oli aineistossa tutkittujen vapaiden eri muodot. Osassa tutkimuksissa oli rajattu pois isät, jotka eivät pitäneet mitään lomina ja osassa tutkimuksessa oli juuri tutkittu tuota ryhmää. Tämä toi haastetta vertailla ja tuoda yhteen tutkimustuloksia, koska aineistot olivat keskittyneet eri vapaisiin. Tutkielman rajallisuus näkyy siinä, että tutkielma painottuu enemmän vanhempainvapaiden jakautumisen syihin, eikä niinkään vanhempainvapaiden jakautumiseen. Tämä johtuu siitä, että tutkielman aineistoissa painotus oli myös vanhempainvapaiden jakautumisen syissä. Tutkielmassa kerätyissä aineistossa oli painona tutkimukset isien vanhempainvapaiden pitämättömyydestä, joten aineistossa olisi voinut näkyä enemmän, esimerkiksi äitien ajatuksia vanhempainvapaiden jakamisesta.

Vaikka aineistossa käytettyjen tutkimusten tulokset olivat lähtökohtaisesti samaa mieltä esimerkiksi sosioekonomisten erojen vaikutuksista vanhempainvapaiden jakautumiseen, niin ristiriitaisia tuloksia löytyi myös. Esimerkiksi Eerolan ym. (2019) mukaan iän ei nähty vaikuttavan vanhempainvapaiden käyttöön, mutta Saarikallio-Torpin ja Miettisen (2021) mukaan iällä oli väliä ja nuoremmat isät pitävä vähemmän vanhempainvapaita. Tulosten eroavaisuus voi johtua tutkimusten aineiston rajallisuudesta. Tutkimuksissa, esimerkiksi Eerola ym. (2019) ja Duvander ja Öunin (2016) aineistona oli kyselyjä, joihin vanhemmat saivat itse vastata. Kyselyiden tuloksena ei näkynyt niin selkeitä eroja, kuin tutkimuksissa, joissa oli eri rekistereistä, kuten Kelan rekisteristä, dataa. Tämä voi johtua siitä, että kyselyn vastaajat olivat niitä, jotka jakoivat vanhempainvapaat tasaisemmin. Eerola ym. (2019) kertoivat, että heidän aineistossaan vastaajien koulutustaso oli huomattavasti korkeampi kuin kansallinen keskiarvo, sekä vapaita käyttävät isät olivat yliedustettuna. Voi olla, että nämä seikat ovat vaikuttaneet tutkimuksen tuloksiin.

Tutkielma antaa hyvät lähtökohdat jatkotutkimuksille myöhemmin, kun käytössä on laajempia tilastoja ja uutta tutkimustietoa 2022 perhevapaaudistuksesta. Tutkielmasta saatujen tulosten mukaan uuden perhevapaaudistuksen pitäisi lisätä vanhempainvapaiden tasaisempaa jakautumista, koska uudistuksessa on lisätty isäkiintiötä ja joustavuutta, mitkä kaksi tekijää olivat merkittäviä isän vapaiden käyttämisen kasvussa. Koska sosioekonomiset erot ovat merkittäviä vanhempainvapaiden tasaisemman jakautumisen kannalta niin tulevaisuuden haasteena on saada tietyn väestöryhmän isien käyttävän enemmän vanhempainvapaita. Esimerkiksi maahanmuuttajiin tai pienituloisiin ei isäkiintiön käyttöön ottaminen vaikuttanut (Miettinen & Saarikallio-Torp 2020, 353). Jatkotutkimuksen kohteena voisi olla myös vapaasti jaettavan vanhempainvapaan jakautuminen ja mitä tekijät saavat perheet jakamaan vapaasti

jaettavat vapaat tasaisemmin. Tai mitkä tekijät saavat oletusta vastaan äidin pitämään vähemmän vanhempainvapaita ja isän pitämään niistä suurimman osan. Viime aikoina tutkimukset ovat painottaneet isäkiintiötä, joten olisi mielenkiintoista saada tutkimustulosta muiden vapaiden osalta.

Vaikka tutkielmaan ei ollut mahdollista saada vuoden 2022 perhevapaaudistuksen vaikutuksia vanhempainvapaiden jakautumiseen, niin saatavilla olevien aineistojen perusteella tutkielma osoitti vanhempainvapaiden jakautuvan edelleen epätasaisesti Suomessa äidin ja isien välillä. Kuitenkin myös positiivisia muutoksia oli tapahtunut isien vanhempainvapaiden pitämisessä, sekä uudistusten toimivuudesta. Vanhempainvapaiden jakautuminen heijastuu tasa-arvoon perheissä ja työelämässä, joten perhevapaaudistukset ovat tärkeitä niiden kannalta. Uudistuksia on kuitenkin tärkeä tehdä perheiden tarpeet edellä, jotta ne koskettaisivat mahdollisimman montaa, eikä vain tiettyä väestöryhmää. Jatkossa on mielenkiintoista nähdä vuoden 2022 perhevapaaudistuksen vaikutukset vanhempainvapaiden jakautumiseen.

Lähteet

- Berg, K. (2008). Äitiyys kulttuurisina odotuksina. <https://www.utupub.fi/handle/10024/42524>
- Duvander, A., Eydal, G., Brandth, B., Gislason, I., LammiTaskula, J., & Rostgaard, T. (2019). Gender equality: Parental leave design and evaluating its effects on fathers' participation. In P. Moss, A. Duvander, & A. Koslowski (Eds.), *Parental leave and beyond. Recent international developments, current issues and fututure directions* (pp. 187–204). Bristol: Policy Press.
- Duvander, A.-Z., & Johansson, M. (2012). What are the effects of reforms promoting fathers' parental leave use? *Journal of European Social Policy*, 22(3), 319–330. <https://doi.org/10.1177/0958928712440201>
- Eagly, A. H., & Karau, S. J. (2002). Role congruity theory of prejudice toward female leaders. *Psychological Review*, 109(3), 573–598. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.109.3.573>
- Edlund, J., & Öun, I. (2016). Who should work and who should care? Attitudes towards the desirable division of labour between mothers and fathers in five European countries. *Acta Sociologica*, 59(2), 151–169. <https://doi.org/10.1177/0001699316631024>
- Eerola P., Lammi-Taskula, J., O'Brien, M., Hietämäki, J., & Räikkönen, E. (2019). Fathers' Leave Take-Up in Finland: Motivations and Barriers in a Complex Nordic Leave Scheme. *Sage Open*, 9(4). <https://doi.org/10.1177/2158244019885389>
- Ervasti, H., & Kaittila, A. (2015). Mikä selittää parisuhteen ristiriitoja? Tarkastelussa kotityöt, raha ja ansiotyö. *Sosiologia*, 52(2), Article 2.
- Haataja, A. (2004). Pohjoismaiset vanhempainvapaat kahden lasta hoitavan vanhemman tukena. *Janus Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti*, 25–48.
- Haataja, A. (2016) Pieniä ja suuria reformeja pienten lasten perheille suunnatuissa perhevapaissa ja -etuuksissa. Teoksessa Anita Haataja & Ilpo Airio & Miia Saarikallio-Torp & Maria Valaste

(toim.) Laulu 573566 perheestä. Lapsiperheet ja perhepolitiikka 2000-luvulla. Helsinki: Kela, 36–79.

Haataja, A., & Juutilainen, V-P. (2014). *Kuinka pitkään lasten kotihoitoa? Selvitys äitien lastenhoitajaksoista kotona 2000-luvulla*. Noudettu 5. toukokuuta 2024, osoitteesta <https://helda.helsinki.fi/items/26e5e88b-cc43-4c3d-b11b-912e44a4858f>

Helsingin Sanomat. (2023). ”Miksi miehistä yritetään tehdä naisia?” – Isät kertovat, miksi eivät jääneet perhevapaille. <https://www.hs.fi/perhe/art-2000009282810.html>

Hiilamo, H., & Kangas, O. (2009). Trap for Women or Freedom to Choose? The Struggle over Cash for Child Care Schemes in Finland and Sweden. *Journal of Social Policy*, 38, 457–475.

Husso, M. (2016). Sukupuoli ruumiillisena tapaisuutena ja elettyinä suhteena. Teoksessa *Sukupuolikysymys*. Toim. Husso M., & Heiskala R. Helsinki: Gaudeamus, 67–82.

Juvonen, T. (2016). Irtiottoja sukupuolen luonnollisuudesta. Teoksessa *Sukupuolikysymys*. Toim. Husso M., & Heiskala R. Helsinki: Gaudeamus, 30–50.

Kela (2022) Kotihoidontuki. <https://www.kela.fi/kotihoidontuki-maara-ja-maksaminen>

Kela. (2023a). Kelan lapsiperhe-etuustilasto 2022. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2023052447578>

Kela. (2023b). Lasten kotihoidon tuen käyttö väheni edelleen vuonna 2022 – Kelan tilastollinen vuosikirja kokoaa tiedot sosiaaliturvasta viime vuonna | Kelan tietotarjotin. Noudettu 4. helmikuuta 2024, osoitteesta <https://tietotarjotin.fi/uutinen/845810/lasten-kotihoidon-tuen-kaytto-vaheni-edelleen-vuonna-2022-kelan-tilastollinen-vuosikirja-kokoaa-tiedot-sosiaaliturvasta-viime-vuonna?categories=tutkimusjulkaisut,lapsiperheet&page=2>

Kela. (2024). Vanhempainpäivärahat. <https://www.kela.fi/vanhempainpaivarahat>

Kinnunen, U., & Mauno S. 2002. ”Työ ja perheelämä vanhempien ja lasten näkökulmasta.” Teoksessa *Perhe ja vanhemmuus. Suomalainen perhe-elämä ja sen tukeminen*, toim. Rönkä, A., & Kinnunen, U. Jyväskylä: PS-Kustannus, 99–119.

- Lammi-Taskula, J. (2008). Doing Fatherhood: Understanding the Gendered Use of Parental Leave in Finland. *Fathering*, 6(2), 133-142,144-148. <https://doi.org/10.3149/fth.0602.133>
- Miettinen, A., & Saarikallio-Torp, M. (2020). Trends and socioeconomic differences in the use of father's parental leave quota [Isälle kiintiöidyn vanhempainvapaan käyttö ja sen taustatekijät]. English summary in the end. *Yhteiskuntapolitiikka*, 85(4), 345–357. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140463/YP2004_Miettinen&Saarikallio-Torp.pdf?sequence=2
- Moring, A., & Lammi-Taskula, J. (2021). Parental Leave Reforms in Finland 1977–2019 from a Diversity Perspective. *Social Inclusion*, 9(2), 338–349. <https://doi.org/10.17645/si.v9i2.3796>
- Närvi, J. (2013.). *Määräaikainen työ, vakituinen vanhemmuus*. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-104-4>
- Saarikallio-Torp, M., & Miettinen, A. (2021). Family leaves for fathers: Non-users as a test for parental leave reforms. *Journal of European Social Policy*, 31(2), 161–174.
- Salmi, M., Lammi-Taskula, J., & Närvi, J. (2009). *Perhevapaat ja työelämän tasa-arvo*. Työ- ja elinkeinoministeriö. <https://www.julkari.fi/handle/10024/131564>
- Salmi, M., & Närvi, J. (2017.). *Perhevapaat, talouskriisi ja sukupuolten tasa-arvo*. Helsinki, Finland: Terveystieteiden tutkimuskeskus.
- Salminen, A. (2023.). Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja joihinkin hallintotieteellisiin sovelluksiin.
- Säkkinen, S., & Kuoppala, T. (2016). *Varhaiskasvatus 2015*. Tilastoraportti 21/2016. Helsinki: THL <https://www.julkari.fi/handle/10024/131666>
- Raijas, A., & Sailio, M. (2012). Arjen ristiriitoja pikkulapsiperheissä. Nettikeskustelun analyysi. *Janus Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti*, 316–333.
- Sosiaali- ja terveysministeriö (2022) Perhevapaaudistus tähtää molempien vanhempien perhevapaiden käyttöön. <https://stm.fi/perhevapaaudistus>

- Thornton, A., & Young-DeMarco, L. (2001). Four Decades of Trends in Attitudes toward Family Issues in the United States: The 1960s through the 1990s. *Journal of Marriage and Family*, 63(4), 1009–1037.
- Tilastokeskus (2023) Sukupuolten tasa-arvo. <https://www.stat.fi/tup/tasaarvo/index.html>
- Weckström, S. (2015). Finnish Mothers' Assessments of the Harmfulness of Childcare at Home on Occupational Careers: A Comparison of Twelve European Countries. *Social Sciences*, 4(4), 1140–1161. <https://doi.org/10.3390/socsci4041140>
- Österbacka, E., & Räsänen, T. (2022). Back to work or stay at home? Family policies and maternal employment in Finland. *Journal of Population Economics*, 35(3), 1071–1101. <https://doi.org/10.1007/s00148-021-00843-4>

Liitteet

Liite 1. Kirjallisuuskatsauksen aineistoksi valikoituneet artikkelit

Tekijä(t), julkaisuvuosi ja artikkelin nimi	Lähde	Aineisto ja menetelmät	Tutkimukset tarkoitus	Keskeiset tulokset
Duvander, A.-Z., & Johansson, M. (2012). What are the effects of reforms promoting fathers' parental leave use?	<i>Journal of European Social Policy</i> , 22(3), 319–330.	Ruotsin sosiaalivakuutuslaitoksen rekisteri tietoja, joka sisältää Ruotsissa asuvat vanhemmat, poissulkien yksinhuoltajat ja ulkomailla syntyneet tai adoptoidut lapset. Empiirinen analyysi.	Tarkastella perhevapauudistuksen vaikutuksia vanhempainvapaa n käyttämiseen Ruotsissa.	Uudistus, jossa vanhempainvapaita vähennettiin, jos niitä ei jakanut tasaisemmin oli suurempi vaikutus, kun tasa-arvobonusella. Uudistuksen täytyy olla helposti omaksuttava ja merkittävä, jotta vaikutuksia syntyy. Tasa-arvobonus nähtiin monimutkaisena ja vaikutus tapahtui verotuksessa myöhemmin.
Edlund, J., & Öun, I. (2016). Who should work and who should care? Attitudes towards the desirable division of labour between mothers and fathers in five European countries.	<i>Acta Sociologica</i> , 59(2), 151–169.	Analyysit perustuvat vuoden 2012 Kansainvälisen sosiaalitutkimuksen ISSP:n moduulin tietoihin. Moduulissa keskitytään myös miehiin ja heidän perherooliinsa. Vastaajat ovat 18–80-vuotiaita Tanskasta, Suomesta, Saksasta, Puolasta ja Ruotsista. Latentti luokka-analyysi (LCA).	Tutkia asenteita palkattomasta ja palkallisesta työstä. Kuinka työt pitäisi jakaa ja pitäisikö vanhempien jakaa palkallinen vanhempainavaa tasaisesti.	Ruotsalaisilla uskovat sukupuolten väliseen tasa-arvoon, sekä vanhempainvapaan jakamisessa, että koti- ja hoivavastuiden jakamisessa. Suomessa taas ajatellaan, että äidin pitäisi pitää suurin osa vanhempainvapaista ja isän osa vapaista.
Eerola P., Lammi-Taskula, J., O'Brien, M.,	<i>Sage Open</i> , 9(4).	Aineisto kerättiin monitieteellistä hanketta varten 10 suomalaisesta	Selvittää isien motivaatiota ja esteitä	Isien perhevapaan pitämiseen liittyi isien työllisyystilanne, työaikamalli ja ammatillinen

<p>Hietämäki, J., & Räikkönen, E. (2019). Fathers' Leave Take-Up in Finland: Motivations and Barriers in a Complex Nordic Leave Scheme.</p>		<p>kunnasta vuonna 2016 verkko- ja postikyselyn avulla. Kysely kohdistettiin vanhemmille, joiden lapsi oli syntynyt 1.10.2014 - 30.9.2015 välisenä aikana. Tiedot lapsista ja vanhemmista saatiin väestörekisterikeskuksesta. Analyysi toteutettiin SPSS:llä tekemällä logistinen regressio analyysi.</p>	<p>vanhempainvapaa n pitämiseksi. Tuoda esiin yksilön ja perheen syitä.</p>	<p>asema. Myös äidin koulutustaso ja perheen tulotaso liittyi vapaan pitämiseen. Isien koulutustasolla ei ollut merkitystä. Isän halu pitää taukoa töistä ja helpottaa äidin paluuta töihin vaikuttivat eniten vapaan pitämiseen. Perheen taloudellinen tilanne tai isän liian kiireellinen työ esti isiä pitämästä vapaita.</p>
<p>Hiilamo, H., & Kangas, O. (2009). Trap for Women or Freedom to Choose? The Struggle over Cash for Child Care Schemes in Finland and Sweden.</p>	<p><i>Journal of Social Policy</i>, 38, 457–475.</p>	<p>Aineisto analyysissä on peräisin puolueohjelmista ja muista poliittisten toimijoiden tuottamista perhepoliittista julkaisuista. Sisällönanalyysi.</p>	<p>Johtuvatko suomalaisten ja ruotsalaisten perhepoliittiset erot poliittisten toimijoiden käyttämistä diskursseista? Perhepoliittiset erot siinä, että Ruotsissa painotetaan päivähoitoon ja Suomessa vanhempien vapauten valita päivä- ja kotihoiton välillä.</p>	<p>Ruotsissa politiikassa korostuu Suomea enemmän sukupuolten tasa-arvo ajatus. Ja hoitovapaan katsotaan tukevan vanhanaikaista perhemallia. Suomessa vapaus ajatellaan perheiden vapautta valita, mitä he itse haluavat hoitomuodoksi. Ruotsissa taas vapautta toteuttaa itseään työelämässä ja vähentävän naisten kaksoistaakkaa. Myös ihanteet nähdään Suomessa ja Ruotsissa eri tavalla. Suomessa lapsen etu on kotona saatu rakkaus ja huolenpito ja Ruotsissa laadukas hoito.</p>

<p>Lammi-Taskula, J. (2008). Doing Fatherhood: Understanding the Gendered Use of Parental Leave in Finland.</p>	<p><i>Fathering</i>, 6(2), 133–142,144–148</p>	<p>Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehityskeskusten vanhempainvapaatutkimus 2001–2002. Vastajaat valittiin Kelan rekisteristä. Logistinen regressioanalyysi.</p>	<p>Artikkelissa tutkitaan vanhempainloman sukupuolittunutta käyttöä pienten lasten äitien ja isien välillä Suomessa.</p>	<p>Äidin sosioekonomisella asemalla ja työasemalla on merkittävä roolivanhempainvapaiden jakautumisen osalta. Isän ajatus roolistaan elättäjänä ja äidistä hoitovastuussa olemisesta vähentää isän perhevapaiden käyttöä.</p>
<p>Miettinen, A., & Saarikallio-Torp, M. (2020). Trends and socioeconomic differences in the use of father’s parental leave quota [Isälle kiintiöidyn vanhempainvapaan käyttö ja sen taustatekijät]</p>	<p><i>Yhteiskuntapolitiikka</i>, 85(4), 345–357.</p>	<p>Kelan rekisteri. Vuosina 2006–2016 syntyneiden lasten vanhemmat, joille on maksettu vanhempainpäivärahaa vuosien 2006–2018 aikana. Tilastokeskuksen ja Väestörekisterin tietoja käytettiin täydentämään tietoja vanhemmista.</p>	<p>Isän kiintiövapaan käyttämisen syyt ja onko isien ja äitien sosioekonomisella asemalla vaikutusta isän vanhempainvapaa n kiintiön käyttöön.</p>	<p>Uudistukset isän vanhempainvapaisiin on lisännyt isien vanhempainvapaiden käyttöä. Sosioekonomiset erot vaikuttavat isien vanhempainvapaiden käyttöön. Korkea koulutustaso, suuremmat tulot tai hyvä sosiaalinen asema ennustivat runsaampaa isän kiintiövapaan käyttöä, ja pienituloisuus tai työttömyys vastavuoroisesti vähensivät kiintiövapaan käyttöä.</p>
<p>Saarikallio-Torp, M., & Miettinen, A. (2021). Family leaves for fathers: Non-users as a test for parental leave reforms.</p>	<p><i>Journal of European Social Policy</i>, 31(2), 161–174.</p>	<p>Aineisto on peräisin Kelan rekisteristä ja koostuu vanhemmista, joiden lapsi oli syntynyt vuosina 2010–2015 ja jotka olivat saaneet äitiys-, vanhempain- tai isyysvapaakorvauksen. Tiedot isästä ja sosioekonomiset tiedot saatiin Kelasta ja Tilastokeskukselta.</p>	<p>Selvittää vanhempainvapaita käyttämättä jättämien isien osuutta ja ominaisuuksia.</p>	<p>Sosioekonomisten resurssien (koulutus ja tulot) yhteydestä suomalaisten isien loman käyttöön suurelta osin ovat samansuuntaisia kuin aiemmat tutkimukset. Eli vanhempien matala koulutustaso tai matalat tulot liittyvät isien vanhempainloman käyttämättä jättämiseen, ja parempi sosioekonominen</p>

		Analyysi toteutettiin logistisella regressioanalyysillä.		asema lisää todennäköisyyttä käyttää isän lomaa. Myös perhevapauudistuksilla on vaikutusta isien isäkiintiön käytön nousemisella.
--	--	--	--	---